

Na podstawie § 2 ust. 2 i 6 decyzji nr 2/2020 Przewodniczącego Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 30 stycznia 2020 r. w sprawie powołania zespołu odpowiedzialnego za prowadzenie bazy orzecznictwa Polskiej Komisji Akredytacyjnej Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej, po zapoznaniu się z opinią zespołu odwoławczego, formułuje stanowisko jak poniżej:

§ 1

Określone w programie studiów efekty uczenia się w zakresie znajomości języka obcego, nie wyłączając efektów dotyczących posługiwania się nowożytnym językiem obcym na poziomie B2 (w wypadku kształcenia na poziomie 6 Polskiej Ramy Kwalifikacji) lub B2+ (w wypadku kształcenia na poziomie 7 Polskiej Ramy Kwalifikacji) Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego, mogą być realizowane nie tylko w formie lektoratu języka obcego, lecz także w ramach zajęć specjalnościowych, prowadzonych z wykorzystaniem zarówno tradycyjnych sposobów nauczania, jak i metod i technik kształcenia na odległość przy użyciu infrastruktury i oprogramowania zapewniających synchroniczną i asynchroniczną interakcję między studentami a osobami prowadzącymi zajęcia. Efekty uczenia się w zakresie znajomości języka obcego mogą być osiągnięte w ramach udziału w zajęciach prowadzonych w języku obcym w Polsce, w zajęciach realizowanych w języku obcym za granicą lub w przedsięwzięciach naukowych realizowanych w języku obcym w Polsce lub za granicą. Uczelnia ma obowiązek zapewnić studentom osiągnięcie efektów uczenia się w zakresie znajomości języka obcego niezależnie od wybranej formy zajęć. Skoro lektorat języka obcego należy do kategorii zajęć obowiązkowych, to zajęcia, które służą osiągnięciu efektów uczenia się w zakresie znajomości języka obcego, lecz prowadzone są zamiast lektoratu, powinny należeć do tej samej kategorii. Także sposoby weryfikacji i oceny efektów uczenia się przypisane do tych zajęć powinny umożliwić osiągnięcie efektów w zakresie znajomości języka obcego w takim samym stopniu jak w przypadku lektoratu, nie wyłączając efektów dotyczących posługiwania się nowożytnym językiem obcym na poziomie B2 (w wypadku kształcenia na poziomie 6 Polskiej Ramy Kwalifikacji) lub B2+ (w wypadku kształcenia na poziomie 7 Polskiej Ramy Kwalifikacji) Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego.

§ 2

Stanowisko interpretacyjne podlega ogłoszeniu z dniem sformułowania.

Uzasadnienie

I. Realizacja efektów uczenia się w zakresie znajomości języka obcego ujęta jest w przepisach prawa powszechnie obowiązującego w sposób zróżnicowany. Ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz.U. z 2020 r., poz. 85 z późn. zm.) nie obejmuje żadnego przepisu, z którego można by wyprowadzić normę generalną odnoszącą się do osiągnięcia efektów uczenia się w zakresie znajomości języka obcego. W tym zakresie ustawa reguluje jedynie niektóre, szczególne sytuacje prawne, jak w art. 186 ust. 1 pkt 2, który stanowi, że stopień doktora nadaje się osobie, która uzyskała efekty uczenia się dla kwalifikacji na poziomie 8 PRK, przy czym efekty uczenia się w zakresie znajomości nowożytnego języka obcego są potwierdzone certyfikatem lub dyplomem ukończenia studiów, poświadczającymi znajomość tego języka na poziomie biegłości językowej co najmniej B2.

Należy zatem przyjąć, że jedyna norma generalna odnosząca się do osiągania efektów uczenia się w zakresie znajomości języka obcego wynika z § 4 ust. 1 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów (Dz.U. z 2018 r., poz. 1861 ze zm.), zgodnie z którym określone w programie studiów efekty uczenia się uwzględniają efekty w zakresie znajomości języka obcego.

Przepisy prawa powszechnie obowiązującego obejmują także normy szczególne regulujące osiąganie efektów uczenia się w zakresie znajomości języka obcego. Normy te zawiera m.in. rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 18 lipca 2019 r. w sprawie standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu architekta (Dz.U. z 2019 r., poz. 1359). W myśl postanowień załącznika nr 1 do tego rozporządzenia (Standard kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu architekta), mającego zastosowanie do kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu architekta, które prowadzone jest na kierunku architektura na poziomie studiów pierwszego stopnia, studiów drugiego stopnia i jednolitych studiów magisterskich, student powinien posługiwać się co najmniej jednym językiem obcym będącym językiem komunikacji międzynarodowej na poziomie B2 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego, w tym specjalistyczną terminologią z zakresu architektury i urbanistyki niezbędną w działalności projektowej (część III. Efekty uczenia się, część 2. Szczegółowe efekty uczenia się, część C. Zajęcia uzupełniające, efekt C.U2). Z kolei rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 17 lipca 2019 r. w sprawie standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu lekarza weterynarii (Dz.U. z 2019, poz. 1364) przewiduje, że w zakresie umiejętności absolwent potrafi posługiwać się słownictwem i strukturami gramatycznymi języka obcego będącego językiem komunikacji międzynarodowej w zakresie tworzenia i rozumienia wypowiedzi pisemnych i ustnych zarówno ogólnych, jak i specjalistycznych z zakresu weterynarii (załącznik nr 1 – Standard kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu lekarza weterynarii, część III. Efekty uczenia się, część 1. Ogólne efekty uczenia się, standard 1.2 pkt 11).

II. Z treści powołanych wyżej i podobnych przepisów innych aktów normatywnych wynika, że prawo powszechnie obowiązujące nie narzuca formy zajęć właściwej do realizacji efektów uczenia się w zakresie znajomości języka obcego. Aby określić tę formę, trzeba zatem odwołać się do niezorganizowanych źródeł prawa, do których należy m.in. zwyczaj (inaczej: uzus, dobre praktyki).

Nauczanie języka obcego na studiach wyższych polega przede wszystkim na prowadzeniu tzw. lektoratu, traktowanego jako typowa forma zajęć służących nauczaniu języka obcego. Niewątpliwie lektorat jest najbardziej rozpowszechnioną, tradycyjną formą nauczania języków obcych. Jednak sam fakt jej zastosowania nie przesądza, że zostaną osiągnięte efekty uczenia się typowe dla nauczania języka obcego.

Dla osiągnięcia celu nauczania istotne jest to, czy w ramach lektoratu: 1) efekty uczenia się określone dla lektoratu zapewniają osiągnięcie efektów uczenia się wynikających z przepisów prawa powszechnie obowiązującego i aktów uczelni konstytuujących studia na określonym kierunku (w tym osiągnięcie efektów uczenia się na poziomie B2 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego), 2) określone zostały właściwe metody weryfikacji efektów uczenia się, jak prace etapowe o odpowiednim poziomie trudności, 3) grupy studentów nie są zbyt liczne, 4) sprawdzany jest poziom znajomości języka obcego na etapie rekrutacji, a także czy – w razie potrzeby – organizowane są zajęcia wyrównujące poziom, 5) studenci mogą nabywać kompetencje w zakresie języka specjalnościowego specjalistycznego (branżowego).

III. Nie zawsze jednak tradycyjnie organizowany lektorat jest optymalną formą umożliwiania studentom osiągnięcia efektów uczenia się. Sama liczebność grupy i zróżnicowanie uczestników pod względem poziomu znajomości języka obcego utrudniają osiągnięcie zakładanych efektów uczenia się przez wszystkich studentów, np. w zakresie swobodnego operowania słownictwem specjalistycznym czy też różnymi formami wypowiedzi na piśmie. Lektoraty są niekiedy oferowane osobom studiującym na kierunkach, które przypisano do różnych dyscyplin wiodących, co nie ułatwia uczestnikom tych zajęć nabywania kompetencji w zakresie języka specjalistycznego (branżowego).

W szczególności efekty uczenia się opisywane jako poziom B2 można skutecznie osiągnąć w ramach zajęć, które lektoratem nie są, ale prowadzone są w języku obcym i uważane za kluczowe dla danego kierunku studiów. Może to być na przykład seminarium dyplomowe na studiach o profilu ogólnoakademickim, a na studiach o profilu praktycznym – choćby zajęcia praktyczne kluczowe dla kierunku.

Dla osiągnięcia celu nauczania istotne jest to, czy w ramach zajęć niebędących lektoratami: 1) efekty uczenia się przypisane do tych zajęć zapewniają osiągnięcie poziomu B2, 2) określone zostały właściwe metody weryfikacji efektów uczenia się, adekwatne do poziomu B2, 3) w ramach zajęć powstają prace etapowe lub dyplomowe w języku obcym na odpowiednim poziomie, sprawdzane pod kątem nie tylko prawidłowości zastosowania specjalistycznego słownictwa, lecz także poziomu ogólnych kompetencji językowych (ewentualnie również przez filologa). Efekty uczenia się opisywane jako poziom B2 mogą być osiągnięte w ramach studenckiej aktywności naukowej: przygotowywania prac prezentowanych na konferencjach, publikowanych w recenzowanych czasopismach itd.

Warunkiem osiągnięcia efektów uczenia się opisywanych jako poziom B2 w ramach zajęć niebędących lektoratem jest to, aby osoba prowadząca zajęcia w języku obcym posiadała właściwe ogólne kompetencje językowe: dobrze znała język obcy i nie utrzymywała u studentów błędów wymowy ani błędów leksykalnych, gramatycznych itp. W przypadku zajęć niebędących lektoratami weryfikacja posiadania tych kompetencji przez osoby prowadzące zajęcia w języku obcym, a nie legitymujące się profesjonalnym przygotowaniem zawodowym do nauczania języka obcego, jest szczególnie istotnym elementem procesu obsadzania zajęć. Wskazane jest w tym wypadku zaangażowanie w ten proces filologa reprezentującego właściwą specjalizację zawodową. Wadą pominięcia tradycyjnej formy nauczania, czyli lektoratu, może być także niemożność nabycia przez studentów kompetencji kulturowych, istotnych z punktu widzenia bieżącej (a nie tylko specjalistycznej) komunikacji w języku obcym.

Przewodniczący
Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Krzysztof Diks